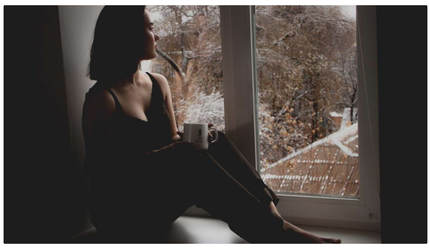

VIJESTI I SAVJETI

Pandemija je posebno loše utjecala na žrtve nasilja u obitelji i mlade

Dražena Lejo, 19. prosinca 2022.

Zbog borbe s epidemijom koronavirusa i tzv. socijalnom distancom, kakva se od nas očekivala, potkopana su desetljeća napretka postignutog u smanjenju opsega i učestalosti obiteljskog nasilja. To su pokazali rezultati jedne od brojnih studija u kojoj su znanstvenici iz Amerike i Australije proučavali utjecaj pandemije, i tzv. 'lockdowna', na porast nasilja i u obiteljima, i društvu općenito, a podaci policijskih statistika su potvrdili tu tezu, i to u gotovo svim zemljama svijeta. Dodamo li tome i prilično loš utjecaj pandemije na jednu posebno osjetljivu skupinu, a to su mladi, kod kojih se tek utvrđuju i posljedice na mentalno zdravlje, njihovu socijalizaciju, ali i na rezultate online školovanja, čini se kako je kriza s pandemijom prouzročila i brojne druge krize, s kojima se naše društvo tek treba ozbiljnije uhvatiti ukoštac.

Tijekom pripremanja ovog serijala, u kojem proučavamo utjecaj pandemije, potresa, globalne krize, rata u Ukrajini... na mentalno zdravlje ljudi, primijetili smo da se malo pažnje posvećuje porastu nasilja i problemima mladih, a o jednom i drugom se tek provode istraživanja, puno više u svijetu nego kod nas. No, ni zemlje razvijenije od nas još nisu našle prave odgovore kako doskočiti dodatno teškim 'dijagnozama' društva. Već smo ukazali na to da je strah od virusa, bolesti i smrti ostavio dubok trag na svima nama, no zašto su nam ranjive obitelji i mladi posebno teško prošli u ovim krizama? Tragajući za tim odgovorom, došli smo do još jedne, nimalo utješne spoznaje. Kriza se, naime, pokazala samo kao 'okidač' za trajno loše stanje u društvu, a napredak se u tom smislu baš i ne nazire.

> ***I kod nas i u drugim zemljama se bilježi povećan broj nasilnih događanja ili intenzivnija manifestacija agresivnih ponašanja u obiteljima.***

„I kod nas i u drugim zemljama se bilježi povećan broj nasilnih događanja ili intenzivnija manifestacija agresivnih ponašanja u obiteljima za vrijeme 'lockdowna', kada su obitelji bile prisiljene intenzivnije dijeliti prostor i emocije s bližnjima. Obitelji koje su i inače bile opterećene različitim problemima, bolestima, poremećajima ponašanja, egzistencijalnim problemima, otuđenošću... u ovoj su krizi postale još disfunkcionalnije. Naime, u ovoj zahtjevnoj stresnoj reakciji, u kojoj prvotno nije bilo dostatne bliskosti, prijateljstva, razumijevanja i podrške, prilagodba je bila slabije funkcionalna. S druge strane, trajanje krize, pojava novih kriznih sadržaja i emocionalna iscrpljenost, mogu dovesti do gubitka kapaciteta za prilagodbom općenito, pa i prema drugim ljudima, u odnosu na uobičajene situacije", objašnjava doc. dr. Petrana Brečić, ravnateljica Klinike za psihijatriju Vrapče i dodaje kako taj gubitak kapaciteta za prilagodbom kod različitih struktura osobnosti može rezultirati agresivnim obrascima ponašanja, pa i nasiljem. Međutim, dr. Brečić ističe nešto što nas treba zabrinuti i više od samih posljedica pandemije.

„U osnovi agresivnosti leži strah, a ova je kriza upravo pokazala da loše prepoznajemo strah i njime lošе upravljamo. Ali, moram napomenuti da agresivno, nasilno ponašanje, nije samo u funkciji sadašnje krizne situacije. Ono je jednostavno obilježje današnjeg društvenog konteksta ili civilizacijske klime u kojoj živimo. Naime, sve je oko nas puno agresivnih odnosno nasilnih sadržaja: filmovi, knjige, društvena promocija bahatosti i nadmenosti, promocija kritizerstva i prizemnih atribucija drugih i drugačijih, difamacija ljudi, ismijavanje, ruganje, odbacivanje. Nekako, kao da je obilje negativnosti postalo sukus društvenog diskursa. Negativnost u svim koloritima je postala naša društvena zbilja, pa se nekako čini da se u tej zbilji i navikavamo na različite agresivne oblike ponašanja", kaže dr. Brečić i povezuje probleme mladih i s agresivnošću i drugim problemima s kojima se nose.

„Čak i sustav odgoja i obrazovanja promovira jedan oblik agresivnog ponašanja, koji posebice dolazi do izražaja u situaciji kada se emocije ne uče i ne njeguju. Odgajamo generacije mladih ljudi kojima jednostavno nedostaje empatičnosti i razumijevanja, osjećaja zrelog suosjećanja i solidarnosti s drugim ljudima. Sve su to razlozi kojima se na direktan, a posebice na indirektan način, promovira agresivno ili nasilno ponašanje", kaže.

Dodamo li takvom odgoju i obrazovanju djece i mladih činjenicu da je svako peto dijete žrtva nekog oblika nasilja u Hrvatskoj, kako su nam prije mjesec dana pokazali šokantni podaci Ureda pravobraniteljice za djecu, i da u toj crnoj statistici najčešće vodi upravo obiteljsko nasilje, očito je da bi odgovorni itekako trebali biti zabrinuti. Stručnjaci za naše psihičko zdravlje i sami tako misle.

> ***Ovako ustrojen društveni sustav, koji proklamira krajnji individualizam, pogoduje razvoju različitih 'poremećaja ličnosti', posebice onih s narcističnim crtama i obilježjima jer se svatko stavlja u centar svijeta, tako da je sam sebi smisao postojanja i zalogom sreće.***

„Mladi su višestruko ugroženi svim ovim krizama proteklih godina i to je pitanje s kojim se moramo ozbiljno pozabaviti. Prije svega, sustavno i organizirano se ne ulaže u razvoj emocionalnog odgoja odnosno emocionalnog opismenjavanja djece. Djeca slabo sustavno uče razvijati, njegovati i prepoznavati emocije, kako svoje, tako i tuđe. Ovako ustrojen društveni sustav, koji proklamira krajnji individualizam, pogoduje razvoju različitih 'poremećaja ličnosti', posebice onih s narcističnim crtama i obilježjima jer se svatko stavlja u centar svijeta, tako da je sam sebi smisao postojanja i zalogom sreće. Stoga se kod mladih generira prejerana kompetitivnost, u njezinim lošim obilježjima: sve za mene, jedino sam ja važan, važan je jedino moj uspjeh, drugi me ne zanimaju... Ta kompetitivnost se pretače u trajan imperativ uspješnosti, koji se mjeri isključivo vanjskim. Mladi se uče izbjegavati 'negativne' emocije, pa i strah, jer im se direktno i indirektno šalju poruke da nam emocije ni ne trebaju, a ako su već tu – onda neka budu isključivo one iz ugodnog spektra. Uspjeh postaje mjerilo sreće. Kada bazičnoj nesigurnosti i slabijoj emocionalnoj 'naobrazbi' dodate nestrpljivost, kompetitivnost u imperativu uspješnosti i isključivu usmjerenost na sebe, možete dobiti – nesigurnu i zbunjenu mladu osobu, koja osjeća prazninе i osamljenosti često manifestira pseudo-prilagođenim obrascima ponašanja", ističe dr. Brečić i cijeloj ovoj zabrinjavajućoj slici dodaje i jedu jednu dimenziju:

„Posebice duboka uronjenost u digitalni prostor doista iz temelja mijenja doživljaje nas samih i svih drugih oko nas, načine kako se odnosimo prema drugima, dok granice između osobnog i javnog, stvarnog i nestvarnog, opipljivog i neopipljivog – postaju vrlo rijetne, propusne i teško određive. A kriza je ovim svojim trajanjem, osobito za vrijeme protuepidemijskih mjera, ograničila mladima socijalne kontakte. Mladi ljudi u formativnom razdoblju ne mogu dobro upravljati nagonima i potrebama, a za emocionalni, socijalni i intelektualni status trebaju interakciju s drugima, kako bi se pozicionirali u društvu u kontekstu zrele osobe. Izostanak tih kontakata može biti zametak budućih psihičkih problema".

S obzirom na to da se sve više spominje i porast suicida kod maloljetne djece, ali ne i kako čemo pomoći toj djeci i riješiti problem, čini se da je budućnost mentalnog zdravlja naše nacije prilično ugrožena i nakon pandemije. Naime, kako je izvijestila Nova TV, lockdown je povećao postojeće probleme, a nije se smanjio zazor od odlaska psihijatru i traženja stručne pomoći za dijete, zbog čega je porast suicida maloljetnika, prema podacima MUP-a, u nekim županijama iznosio čak i više od 80 posto. Ako to nije zvono za uzbunu, onda je teško reći što bi moglo biti.

A kako čemo doskočiti tome da rješavamo probleme i da se ne vrtimo u krug od djeteta žrtve do budućeg roditelja obiteljskog zlostavljača? Najbolji odgovor na to daje Maja Vukoja, dr. med., spec. psihijatrica s KBC-a Zagreb.

„Što je društvo manje uređeno, to su ljudi manje zadovoljni, a povećava se stopa kriminala jer čovjek lako osjeti nered i slobodniji je da sam probija sve granice koje može, naročito one moralne. U društvenoj okolini su najbitnije stavke zdravstvo, obrazovanje, financijska sigurnost i kvalitetan rad, omogućen svakoj osobi. Ako toga nema, društvo se raspada. Dodajte tu strah i stresna zbivanja i dobili ste ono što zovemo krizom. Naravno da se neće svaka osoba okrenuti agresivnom ponašanju i kriminalu, ali vjerujem da svatko od nas ima prag tolerancije preko kojeg dalje ne može, i teško je garantirati što može učiniti čovjek ako ga dovedete do ruba. Što, onda, možemo napraviti? Rješavati upravo taj socijalni deficit je jedina trajna šansa. Dotad se možemo samo nadati da neće izumrijeti empatija i da čemo se, ako ništa, uvijek uspjeti osloniti jedni na druge i cijeniti ono što, možda, do ovih kriza nismo znali. Najvažnije je ne odustati i ne dopustiti da nas ispune gorčina i ravnodušnost", upozorila je.

**** Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.***

TAGS #DRAŽENA LEJO #MAJA VUKOJA #MALIJDNA BOLEST #NASILJE U OBITELJI #NISMO SAME #PANDEMIJA #PETRANA BREČIĆ

Previous
Ove godine sam preboljela rak jajnika. Sretna sam jer sam živa, no boli me to što više ne mogu biti biološka majka

Next
Renata Sabljar-Dračevac: "Rješavanje socijalnih i zdravstvenih potreba građana smisao je postojanja države"

Dražena Lejo

Dražena Lejo novinarstvom se počela baviti još 1996. u Večernjem listu, u kojem je bila novinarka i urednica dnevnih izdanja. Pisala je i za lifestyle magazin Plan B, a danas je autorica na Nismo same. Osim pisanja, profesionalno se bavi i savjetovanjem u komunikaciji.

RELATED POSTS

VIJESTI I SAVJETI

Svi mi imamo potrošene snove. Koji su vaši?

Ivana Đurić-Katanić, 18. studenoga 2018.

VIJESTI I SAVJETI

12 znakova raka vrata maternice koje bi svaka žena morala znati prepoznati

Nismo same, 21. siječnja 2018.

VIJESTI I SAVJETI

Uz Profil Niste same: Sudjeluj u nagradnoj igri i osvoji knjigu

Nismo same, 31. kolovoza 2017.

ŽELITE LI DONIRATI?

ŽELITE LI VOLONTIRATI?

NAŠI DONATORI

Nisi sama - pregledaj se s nam...

00:00 01:28